

Lape-ketterä kokeilu

Järvenpään kaupunki / Raportti / - Ketterä kokeilu Sosiaalityön jalkautuminen koululle 2017-2018

LAPE Ketterä -kokeilu Sosiaalityön jalkautuminen koululle

- asiakkaan ja viranomaisverkoston osallistaminen/osallisuuden lisääminen erityisluokan oppilaille järjestetyissä verkostoneuvonpidoissa, joissa käytettiin tulevaisuuden muistelu - menetelmää

Miksi kokeilu käynnistyi?

Taustaa ketterä kokeilulle: vaativan erityisopetuksen kuntouttava luokka, jossa on 6 oppilaspaikkaa. Luokassa työskentelee erityisluokanopettaja, psykiatrinen sairaanhoitaja ja kaksi koulunkäynninohjaaja. Jokaisella oppilaalla on hoitosuhde joko perheneuvolaan tai lasten psykiatrian poliklinikkaan erikoissairaanhoidossa. Havaittu pulma on, että yhteistyö asiakkaan kaikkien palvelujen, kuten perhesosiaalityön ja lastensuojelun kanssa ei ole ollut riittävän tiivistä. Lapsen ja perheen ympärillä olevat toimijat ovat työskennelleet erillään järjestäen mm. omia palaveriteitaan perheen asioissa. Lapsen ja perheen tarvitsemat palvelut ovat pirstoutuneet, tiedonkulku ei ole sujuvaa ja suunnitelmat poikkeavat jossain määrin toisistaan. Palvelut eivät muodosta tarkoituksenmukaista ja konkreettista kokonaisuutta. Vastuutahot jäävät usein epäselviksi eikä yhteistyöstä ole selkeästi sovittu. Lapsi tai hänen perheensä eivät tule aidosti kuulluiksi ja riskinä on, että sitoutuminen heikkenee. Lisäksi ketterä-kokeilun kehittämistyön lähtökohtana oli lasten ja vanhempien osallisuuden vahvistaminen.

Ketteräkokeilulle perustettiin ohjausryhmä 2017, johon kuului

erityisluokan työntekijät

- erityisopettaja Liisa Hasunen puh. 040315 2839
- psyksh. Tarja Kokkonen puh. 040315 3123
- ohjaaja Tanja Putila puh. 040315 3450
- Tuula Pernu-Pesonen

yhteyshenkilöt sosiaalityöstä/ lastensuojelusta

- sosiaalityöntekijä Nina Mouhu puh.040315 3442
- erityissosiaali-ohjaaja Katri Fager-Pintilä puh. 040315 3436

verkostoneuvonpidon koordinointi

- Tiina Erkkilä-Wahtera puh. 040315 2437
- Eija Mansnerus puh.040315 2523 (verkostoneuvonpitojen vastuuhenkilö)

tukiryhmä

- lastensuojelupäällikkö Pirkko Hansen-Haug p.040315 3445 (kokeilun vastuuhenkilö)
- superompun rehtori Pia Pohjanpalo p.040315 2301
- palvelupäällikkö Mari Asell p.040315 3382
- johtava sosiaalityöntekijä Kirsi Kaskinen p. 040315 3420

ohjaustyöryhmän tapaamiset

- 27.8.17 tehtiin tavoitteita, yhteistyö- ja työskentelysuunnitelmaa ja työ- ja vastuunjako
- 31.10.17 tavoitteiden tarkistus, seurantapalaverien suunnittelu, kokeilun arviointia
- 10.4.18 kokeilun seuranta ja arviointia, palautteen keräämistä, jatkosuunnittelua

3.9.2018

Mitä tulevaisuudenmuistelu –menetelmä ja verkostoneuvonpito on?

Tulevaisuudenmuistelu on nk. ennakoitdialogeihin kuuluva menetelmä, jota käytetään erilaisissa asiakastyön, auttamistyön ja moniammatillisen yhteistyön pulmatilanteissa. Sen tavoitteena on tuottaa asiakkaan ja työntekijöiden yhteistyöhön selkeyttä ja koordinoitua sekä asiakkaille voimavaroja ja uskottavaa toiveikkuutta. Se on terveyden ja hyvinvointilaitoksen THL:n (entinen Stakes) kehittämä toimintamalli. Järvenpäässä käytetään nimitystä verkostoneuvonpito, niistä palaverista, joissa käytetään tätä kyseistä menetelmää.

Ulkopuoliset verkostokonsultit ohjaavat verkostoneuvonpitoa, jossa ovat läsnä lapsi, hänen perheensä, heidän läheisverkostonsa sekä kaikki tarvittavat toimijat. Verkostoneuvonpidossa kuullaan lapsen ja hänen perheensä näkemys hyvästä tulevaisuudesta ja muiden toimijoiden näkemys siitä, miten he voivat tukea ja edistää hyvän tulevaisuuden toteutumista. Samalla kuullaan kaikkien huolet ja pohditaan keinoja huolien huojentamiseksi. Kuulemisten jälkeen laaditaan yhdessä keskustellen konkreettinen suunnitelma, jonka toteuttamiseen kukin toimija osaltaan sitoutuu. Verkostoneuvonpidon kesto on 3 tuntia ja seurantalaverien 1½ tuntia.

Verkostoneuvonpitomenetelmän/ennakoitdialogien tavoitteena on edistää palvelujen joustavaa verkostointia ja asiakaslähtöistä työskentelyä. Palaveria vetää kaksi ulkopuolista verkostokonsulttia. Verkostoneuvonpito toteutetaan vuoropuhelurakenteella, jossa puhuminen ja kuuntelu erotetaan toisistaan - kaikki saavat puhua ja kaikki tulevat kuulluiksi. Verkostoneuvonpitomenetelmä -palaverilla on tietty rakenne, jonka tarkoitus on tukea voimavarakeskeistä ja asiakaslähtöistä vuoropuhelua, yhteistä työn- ja vastuunjaon selkiyttämistä sekä konkreettisten tukitoimien suunnittelua ja sopimista.

Verkostoneuvonpitojen tavoitteena on löytää tilanteisiin uusia näkökulmia, vaihtoehtoja ja mahdollisuuksia. Palaveriin kutsutaan mukana olevat toimijat vuoropuheluun etsimään yhdessä uusia tulkintoja, mahdollisuuksia ja vaihtoehtoja. Ratkaisukeskeisessä lähestymistavassa ja verkostotyössä on kiinnostuttu myös poikkeuksista ja yllätyksistä nimenomaan muutoksen kannalta (Arnkil & Eriksson 1995).

Ketterä-kokeilu 2017-2018

Lape -hankkeen puitteissa käynnistyi lukuvuoden 2017 - 2018 ketteränä kokeiluna sosiaalityön jalkautuminen ja verkostoneuvonpitojen käyttö kuntouttavassa ala-asteen erityisluokassa superompussa. Tarkoitus oli, että luokan jokaiselle viidelle oppilaalle ja hänen perheelle toteutetaan verkostoneuvonpito syyslukukauden alussa ja siitä puolen vuoden kuluttua seurantalaveri. Kuluneen lukuvuoden aikana verkostoneuvonpitoja järjestettiin kaikille viidelle luokan oppilaalle ja kolmelle seurantalaverit.

Ketterä-kokeilun rakenne ja resurssit

Verkostoneuvonpidoilla Ketterä -kokeilulla ei ollut erillistä budjettia. Järvenpään kaupungilla työskentelyyn osallistuneilla verkostokonsulteilla on mahdollisuus käyttää verkostoneuvonpitoihin noin 60 h/vuosi. Verkostoneuvonpitoja koordinoi nimetty koulutuksen saanut verkostokoordinaattori, jota verkostoneuvonpidon tilaaja voi konsultoida ja jolle hän lähettää tilauslomakkeen. Verkostokoordinaattori keskustelee tilaajan kanssa ja etsii verkostoneuvonpitoon sopivat vetäjät ja ajankohdan tilaisuudelle. Tilaaja kutsuu paikalle kaikki asianosaiset. Verkostoneuvonpito kestää n. 3 tuntia, joten siihen kuuluu tauko välipaloiheen. Tarjoilu- ja tilakustannukset menivät lastensuojelun budjetista.

3.9.2018

Tavoitteet

Ketteräkokeilussa tavoitteena oli, että yhteistyötä eri toimijoiden, mukaan lukien lapsi ja hänen perheensä, kanssa vahvistetaan, rooleja ja vastuita selkiytetään. Tämä tapahtui ulkopuolisten verkostokonsulttien tuella. Järvenpäässä on THL:n kouluttamia, oman työnsä ohella toimivia verkostokonsultteja, jotka sitoutuivat vetämään verkostoneuvonpitoja superomppuluokkalaisille. Käytettiin tulevaisuudenmuistelu-menetelmää luokan oppilaille järjestettävissä verkostoneuvonpidoissa.

Tarkoitus on

- vahvistaa lasten ja apua tarvitsevien perheiden "äänen kuulluksi tulemista" ja osallisuutta dialogisin menetelmin
- ottaa oppilas ja perhe keskiöön tuen tarjoamisessa
- tuottaa verkostoneuvonpitojen avulla elämäntilanteisiin/ koulunkäyntiin selkeyttä, koordinaatiota ja helpottaa palvelusuunnitelman/asiakassuunnitelman tekemistä
- tuottaa asianosaisille konkreettista hyötyä, verkoston tukea ja toiveikkuutta
- sitouttaa kaikki verkostoneuvonpitoon osallistuvat toteuttamaan yhdessä laadittua konkreettista suunnitelmaa ja sopimuksia

Asiakaskokemukset ja palautteet

Verkostoneuvonpitoon osallistuneilta lapsilta, heidän vanhemmiltaan ja osallistuneilta muilta tahoilta kerättiin palautetta ensimmäisen tapaamisen ja seurantapalaverin jälkeen. Palaute kerättiin keskustellen verkostokonsultin toimesta tai THL:n palautelomakkeiden avulla (liite). Seurantapalaverissa arvioitiin, miten suunnitelma on toteutunut, mitä puutteita laaditussa suunnitelmassa oli tai miltä osin suunnitelma ei ole lainkaan toteutunut.

Kerätyn palautteen perusteella verkostoneuvonpidon hyödyt ovat ilmeiset. Oppilaat ja perheet kertovat tullessa kuulluiksi ja kohdatuiksi ja he kuvaavat saaneensa tarvittavaa tukea arkeensa. Suunnitelmat ovat olleet oppilaan kehitystä ja koulunkäyntiä tukevaa ja niihin ovat kaikki osapuolet sitoutuneet. Kerätyn palautteen ja seurantapalaverissa kertyneiden kokemusten perusteella toimintaa arvioitiin ja kehitettiin verkostokonsulttien yhteisissä tapaamisissa sekä superomppuluokan kehittämistyöryhmässä.

Kerätyt kokemukset/ palautteet ohjausryhmän kokouksissa

- pääsääntöisesti verkostoneuvonpidot koettiin onnistuneina
- kokouksissa hyvä rakenne
- moniammatillinen yhteistyö koettiin hyväksi
- sekä asiakkaat että kaikki lapsen auttajaverkosto saman pöydän ääressä
- lapsen ja perheen läheisverkostoa mahdollisuus olla mukana
- tärkeitä asioita tullut esiin, puhutaan samoista asioista
- pulmat lapsella monimuotoisia ->tuli yhteinen ymmärrys lapsen tilanteesta
- lapset kuuntelevat ja antavat palautetta
- tärkeää, että kouluntyöntekijät ovat mukana (opettaja, ohjaaja, psykiatrinen sh)
- sosiaalityöntekijän osallistuminen koettiin hyvänä
- hoitotahon osallistuminen koettiin hyvänä
- menetelmän avulla vahvistunut positiivinen näkökulma keskusteluun

3.9.2018

- vapautunut tunnelma ja kaikki osallistuvat
- vanhemmat ovat antaneet suullista positiivista palautetta koulun ohjaajille
- vanhemmat näkivät verkostoneuvonpidon hyödyn, kun oli paljon toimijoita
- sosiaalityöntekijää helpotti tehdä suunnitelma, kun kaikki paikalla yhtäikaa
- on apua asiakassuunnitelman/HOJKS /hoitosuunnitelman tekemiseen/päivittämiseen
- varattu aika kolme (3) tuntia ollut hyvä
- arviointi/seurantapalaverien järjestäminen on ollut tärkeää
- palautteen kerääminen istunnon jälkeen

haasteita

- lapsen mukana oleminen oli jossakin tapaamisessa haasteellista
- ratkaistiin, että lapset ovat läsnä sekä neuvottelun alussa, että lopussa ja koulunkäynnin-ohjaaja menee välillä lapsen kanssa toiseen huoneeseen
- ajan käyttö on haasteellinen
- neuvottelu-aika on pitkä

Kirjalliset palautteet verkostoneuvonpidon jälkeen

Verkostoneuvonpitoja järjestettiin 5 kpl (32 vastaajaa) Asteikko 1-10

Huom! **Tummennetut numerot ovat asiakkailta**

	Ka
1. Koettu hyödyllisyys: 8 10 10 9 9 10 10 10 10 9 9 10 7 10 10 8 9 9 7 9 9 9 9 9 10 10 9 9 10 10 9	8.9
2. Sain kertoa omia ajatuksia: 2 9 10 9 9 9 10 10 10 9 9 10 9 10 2 9 8 9 8 8 9 10 10 10 10 10 10 10 10 10 7 10 10	8.9
3. Sain kertoa omia huolenaiheita: 3 9 10 9 9 9 10 10 10 7 9 10 6 10 2 9 8 8 8 9 9 10 10 10 10 10 10 10 10 10 8	8.9
4. Kuulluksi tuleminen: 8 9 10 9 9 9 10 10 10 9 9 10 9 10 2 8 9 10 9 9 9 10 10 9 10 10 10 10 10 10 10 8	9.2
5. Sain kuulla muiden ajatukset: 9 10 9 10 10 10 10 10 9 9 10 9 10 8 9 9 10 7 9 9 10 10 9 10 10 10 10 8 10 10 10	9.2
6. Uusi ymmärrys muiden näkemyksistä: 8 9 7 9 9 10 10 9 9 8 9 7 10 8 9 9 6 4 9 7 9 9 8 10 10 9 9 9 10 10 9 9	9.1
7. Ajatusten selkiytyminen: 8 8 9 9 7 8 10 9 9 10 9 10 7 10 8 8 9 8 4 9 8 9 9 9 9 10 9 9 8 10 9 9	8.7
8. Eri osallistujien osuudet selkiytyivät: 8 9 10 9 8 8 9 10 8 9 9 10 9 10 9 8 9 7 4 8 8 8 9 9 10 10 9 10 9 10 10 9	8.8
9. Eläytyminen hyvään tulevaisuuteen: 7 9 9 8 9 8 9 9 9 8 9 9 6 10 4 7 9 8 7 8 8 9 9 9 9 10 9 9 9 10 9 8	8.5
10: Omien ajatusten huomioon otto: 4 9 9 9 9 9 10 9 9 9 9 10 8 10 9 8 9 9 9 8 10 9 9 9 10 10 9 9 9 9 8	8.9
11. Luotan asioiden järjestymiseen, vahvistui: 5 9 10 7 8 8 9 9 9 9 9 10 7 8 9 8 9 10 7 8 8 9 9 9 9 10 8 10 9 8 8 9 9	8.9
12. Uudet vaihtoehdot ja mahdollisuudet toimia: 8 9 7 8 7 8 9 6 9 8 9 9 4 9 9 7 9 9 4 8 9 8 8 9 10 9 9 8 9 8 7	8.1
13. Kokemus tuen saamisesta: 2 9 9 9 7 8 10 6 9 9 10 8 8 7 6 9 10 6 9 8 9 9 8 9 10 9 8 8 9 9 7	8.2
14. Olo tilaisuuden päättyessä: 3 9 10 7 8 8 9 10 9 9 9 9 8 8 6 7 9 10 7 9 9 9 9 10 10 10 9 10 8 8 9 8	8.6
15. Luottamus suunnitelman toteutumiseen: 5 8 8 8 7 7 9 9 9 9 9 9 8 8 10 7 9 9 6 9 9 8 8 10 9 8 10 9 9 9 9 7	8.7

Vastaajista / suosittelee verkostoneuvonpitoa käytettäväksi:

(tyhjiä 2), kyllä 31/33

Kokemukset /palautteet avoimessa kysymyksessä:

- neuvonpito aikataulu piti-erittäin tärkeää
- hyvä struktuuri, muistiinpanot
- saatiin aikaan konkreettinen suunnitelma hyvä
- kaikkia kuullaan, kaikki sai puhua vuorollaan, suunnitelma ja työnjako tehtiin selväksi
- lapsen läsnäolo rauhoitti asioiden käsittelyä, on vain joitakin asioita, joita ei haluta lapsen kuulevan
- lapsi pystyi hienosti osallistumaan 2 tuntia!
- oli hyvä liikkeellelähtö, erilainen, raikas näkökulma tuo tulevaisuuden muistelu
- erittäin antoisa palaveri, ei konkreettista parannettavaa
- osallistujamäärä isompi aiempaa verrattuna
- lapsen koko lähiverkoston huomioiminen laajemmin ja yhdellä kertaa ja arviointikerta
- tukiperheet mukaan palaveriin, jotta ovat paremmin kartalla lasten asioissa

3.9.2018

- kaikkien toimijoiden tapaaminen ja kuulluksi tuleminen on tärkeää
- hyvä ilmapiiri

Seurantapalaveri järjestettiin 3 kpl = 2 vastausta lomakkeella

ka

1. Pidetty neuvonpito selkiinnytti tilannetta: 9 8	8.5
2. Suunnitelmat toteutuivat: 8 9	8.5
3. Yhteistyö toimi: 9 9	9
4. Lisää toimintamahdollisuuksia ja voimavaroja: 9 8	8.5
5. Tämän tilaisuuden hyöty: 9 9	9
6. Kuulluksi tuleminen: 10 10	10
7. Olo tilaisuuden jälkeen: 9 10	9.5
8. Luottamus asioiden järjestymiseen jatkossa: 10 9	9.5

Seurantapalaverin kokemuksia/palautetta avoimessa kysymyksessä:

- saatiin tsekattua onko tavoitteisiin päästy, tehtiin jatkosuunnitelma ja muistio siitä, sovittiin uusi seurantapalaveriaika
- seurannasta hyvää palautetta, asioista puhuttiin suoraan, laadittu jatkosuunnitelma oli tarpeellinen
- suunnitelman konkreettisuus ja vastuut selkeät (kuka tekee mitään seuraavaksi ja kuka vastaa mistäkin)
- vielä rennompaa ilmapiiriä kuin itse neuvonpidossa, koska oltiin jo aiemmin tavattu porukalla
- lapsi oli rauhallinen, työnjako toimi eli oli jo etukäteen sovittu, kuka huolehtii lapsen kanssa olemisesta, jos lapsi väsyvä olemaan neuvonpidossa
- molemmat vanhemmat saatiin seurantapalaveriin mukaan, se rauhoitti lapsen ja toi suunnitelmaan lisäarvoa

Lasten palautteet 3 kpl (hymynaama- asteikko 1-5)

ka

1. Neuvonpidossa oli 2 5 3	3.4
2. Hyvän tulevaisuuden miettiminen 2 5 5	4
3. Kerroitko toiveistasi 1 5 2	2.7
4. kerroitko huolistasi 1 5 1	2.4
5. Jaksoitko kuunnella 2 5 2	3
6. Olo neuvonpidon jälkeen 4 5 5	4.7
7. Lisääntykö ymmärryksesi 1 5 3	3
8. Otettiinko ajatuksesi huomioon 2 5 2	3
9. Uskotko, että sovitut asiat auttavat 1 5 1	2.4
10. Miltä tulevaisuus tuntuu nyt 4 5 1	3.4

Lasten palautteista avoimet kysymykset:

- ikävää kun piti lähteä kotiin (lapsen kommentti)
- isä ei antanut leikkiä kännykällä (lapsen kommentti)
- palaveri kesti pitkään

Jatkokehittämissuunnitelmat

Ketterä kokeilussa saatujen hyvien tulosten vauhdittamana päätettiin ottaa verkostoneuvonpidot käyttöön kaikissa kolmessa Järvenpään "omppu"-luokassa syksystä 2018 lähtien. Niissä on yhteensä 18 oppilasta. Ketteräkokeilussa jo mukana olleille järjestetään n. puolen vuoden

3.9.2018

välein seurantalaverit. Verkostoneuvonpitojen koollekutsujana toimii psykiatrinen sairaanhoitaja, joka tekee tilauslomakkeen verkostokoordinaattorille.

Verkostoneuvonpitoihin kutsutaan jatkossa sosiaalityöntekijä. Silloin kun lapsella on nimetty omatyöntekijä tai vastuusosiaalityöntekijä, hänet kutsutaan verkostoneuvonpitoon (peruspalveluissa omatyöntekijä, vammaispalveluissa ja lastensuojelussa vastuutyöntekijä). Jos kyseessä muun kunnan Järvenpäähän sijoittama lapsi, silloin verkostoneuvonpitoon tulee kutsua lapsen kotikunnan vastuusosiaalityöntekijä.

Mikäli lapsella ja perheellä ei ole lastensuojelun, sosiaalihuollon tai vammaispalvelun asiakkuutta, konsultoiva sosiaalityöntekijä kutsutaan mukaan perhesosiaalityön palvelutarpeen arviointitiimistä vanhempien luvalla. Yhteyshenkilönä toimii johtava sosiaalityöntekijä.

Verkostoneuvonpitoja tullaan käyttämään oppilaiden siirtymiseen/palautumiseen omppuluokkaan/ omppuluokasta siirtymisessä toiseen kouluun. Tavoitteena on, että näissä verkostoneuvonpidossa on mukana lähettävän ja vastaanottavan luokan henkilöstöä. Omppuluokan jakson pituus määritellään yksilöllisesti oppilaan tuen tarpeen mukaan ja tarvittaessa verkostoneuvonpitoja ja seurantoja järjestetään yksilöllisen tarpeen mukaan kuitenkin niin, että kullekin oppilaalle on toteutunut lukuvuodessa vähintään kaksi neuvonpitoa sisältäen seurannat.

KIITOKSET

Haluamme kiittää kaikkia mukana olleita yhteistyökumppaneita myönteisestä suhtautumisesta ja aktiivisesta osallistumisesta LAPE Ketterä- kokeilun kehittämisessä ja toteuttamisessa!

Erityiskiitokset kaikille oppilaille ja heidän perheilleen rohkeudesta lähteä mukaan tähän uuteen kokeiluun. Teidän panoksenne on ollut erityisen arvokas uudenlaisen yhteistyömuodon kehittämisessä kouluympäristöön.

Ohjausryhmän puolesta

Pirkko Hansen-Haug
lastensuojelupäällikkö
kokeilun vastaava

Eija Mansnerus
terveydenhuollon asiantuntija
verkostokoordinaattori

Lähetämme tämän koosteen kaikille ohjausryhmään osallistuneille sekä oppilaiden vanhemmille.